

مبارزه امام هادی(ع) با بدعت‌ها و پاسخ به شبهات قرآنی در مناظره‌ها

استاد سطح خارج حوزه علمیه با اشاره به مناظره‌های امام هادی(ع) با مروجان سایر فرقه‌ها گفت: عباسیان در نظر داشتند تا شخصیت علمی امام هادی(ع) را مورد چالش قرار دهند...

استاد سطح خارج حوزه علمیه با اشاره به مناظره‌های امام هادی(ع) با مروجان سایر فرقه‌ها گفت: عباسیان در نظر داشتند تا شخصیت علمی امام هادی(ع) را مورد چالش قرار دهند و از این راه بر امام ضربه بزنند، ولی دشمنان اهل بیت(ع) هیچ وقت از این راه نتوانستند اهداف خود را دنبال کنند. این مناظره‌ها نه تنها سبب رسوایی معاندین و دشمنان می‌شد بلکه امام از این راه معارف ناب اسلامی را نشر می‌دادند.

ثابت‌الله محسن فقیهی، عضو جامعه مدرسین حوزه علمیه قم، در گفت‌وگو با ایکننا ضمن تسلیت شهادت امام هادی(ع)، گفت: امام هادی(ع) دریای فضائل اخلاقی است و از جهت ابعاد علمی و معنوی و سایر ابعاد مختلف این شخصیت بزرگ الهی باید تبیین شود تا رهروان آن حضرت بتوانند از ایشان الگو بگیرند.

وی افزود: امامان معصوم(ع) هر یک در زمان خویش با توجه به وضعیت و شرایط حاکم بر جامعه سعی بر ترویج معارف اسلام ناب و تبیین باورهای شیعه داشتند. امام هادی(ع) نیز در راستای آگاهی بخشی مردم جامعه با توجه به شرایط حاکم و هجمه‌هایی که علیه تفکر شیعی صورت می‌گرفت، تلاش زیادی در جایگاه اندیشه محوری تشیع یعنی امامت و ولایت داشتند.

عضو جامعه مدرسین حوزه علمیه قم با اشاره به همزمانی امامت امام هادی(ع) با حکومت چند تن از خلفای عباسی، اضافه کرد: امامت امام با حکومت واثق، متوکل، منتصر، مستعین و معتز همزمان بود، البته یکی از طولانی‌ترین و سخت‌ترین این دوره‌ها مرتبط با حکومت متوکل است؛ زیرا از یک طرف عناد زیادی با امام و شیعیان داشت، به گونه‌ای که دستور تخریب مرقد امام حسین(ع) و ممانعت از زیارت قبر مطهر حضرت را اعمال کرد و از طرف دیگر در دوره او فرقه‌های انحرافی هم رشد قابل توجهی داشتند.

مبارزه با جریان‌های انحرافی

وی با بیان اینکه در زمان امام هادی(ع) جریان‌های انحرافی عقیدتی زیادی مانند غلات، مفوضه و مشبهه فعال بودند، ادامه داد: مباحثی چون قدیم یا مخلوق بودن قرآن رواج داشت و بدعت‌های فراوانی به دین نسبت می‌دادند، طبیعی است که امام به عنوان امامت یکی از مهمترین اقدامات خود را مقابله با این جریان و آگاهی بخشی به شیعیان قرار دادند، از جمله در فضایی که بحث مخلوق بودن و قدمت قرآن منجر به درگیری‌های فکری و اجتماعی میان مسلمین شده بود، امام شیعیان را از مباحث بیهوده نهی فرمودند تا شعله اختلافات فروکش کند.

آیت‌الله فقیهی تصریح کرد: حکومت عباسیان در زمان امام هادی با برگزاری مناظره و گفت‌وگوهای علمی با مروجان سایر فرقه‌ها در نظر داشت تا شخصیت علمی امام هادی را مورد چالش قرار دهد و از این راه بر امام ضربه بزنند، ولی دشمنان اهل بیت(ع) هیچ وقت از این راه نتوانستند اهداف خود را دنبال کنند و موفق نشدند. این مناظره‌ها نه تنها سبب رسوایی معاندین و دشمنان می‌شد بلکه امام از این راه معارف ناب اسلامی را نشر می‌دادند. مناظره‌ای که فرجامش اقرار به عظمت علمی امام بود

استاد سطح خارج حوزه علمیه اظهار کرد: یکی از مناظره‌های معروف امام هادی(ع) مناظره با یحیی بن اکثم از دانشمندان شهیر عصر خود و از عالمان حکومت عباسی بود. البته در مورد اینکه این مناظره یحیی با موسی میرقع برادر امام هادی(ع) یا خود امام انجام شده است، اختلاف نظر وجود دارد، ولی در نهایت یحیی بن اکثم از محضر امام سؤالات پیچیده و سختی پرسید، ولی با شنیدن پاسخ‌های امام به شخصیت والای علمی ایشان اعتراف کرد.

استاد حوزه علمیه به ذکر برخی از سؤالات این مناظره پرداخت و افزود: یحیی بن اکثم سؤالاتی درباره آصف بن برخیا، چرایی سجده یعقوب بر یوسف، دریاها هفت گانه و کلمات الله، خوردن آدم از شجره ممنوعه و رد تزویج ذکران و شهادت قابله و ... از امام پرسید و تصور کرد که امام نتواند به آنها پاسخ دهد، غافل از اینکه علم امام از سنخ اکتسابی صرف نیست، بلکه لدنی است.

آیت‌الله فقیهی بیان کرد: او از امام پرسید که چرا حضرت سلیمان که خودش پیامبر بود نتوانست تخت بلقیس را بیاورد و آن را به

آصف بن برخیا که پیامبر نبود سپرد و امام پاسخ فرمودند که آصف جانشین حضرت سلیمان بود و آن حضرت از این طریق عظمت آصف را برای همه روشن کرد تا پذیرش اجتماعی را بالا ببرند.
چرای سجده یعقوب(ع) بر یوسف(ع)

وی افزود: یکی دیگر از سؤالات در مورد چرای سجده یعقوب بر یوسف بود که امام با تشبیه آن به سجده ملائکه بر آدم پاسخ دادند؛ امام فرمودند همان طور که ملائکه به دستور خداوند و برای جلب رضایت خدا بر آدم سجده کردند حضرت یعقوب هم برای شکرگزاری از نعمات خدا به ویژه زنده ماندن یوسف و به قدرت رسیدن او سجده شکر به جا آورد و این سجده برای خدا بود و نه یوسف.

استاد حوزه گفت: از امام هادی(ع) علاوه بر این نوع مباحث، احادیثی در امور اعتقادی، تفسیر، فقه و اخلاق روایت شده است که بخشی از آنها درباره مباحث کلامی همچون تشبیه، تنزیه، جبر و اختیار است. همچنین زیارت جامعه کبیره و غدیریه از یادگارهای علمی آن امام است که محورهای اصلی اعتقادی شیعه در آن تبیین شده است.

وی اضافه کرد: یکی از اقدامات اساسی امام هادی(ع) در جهت ترویج مکتب اهل بیت نقل معارف ناب شیعه در قالب ادعیه و زیارت بود و در این راستا، زیارت جامعه کبیره دارای مضامین عالی و یکی از میراث‌های ماندگار شیعه محسوب می‌شود.

فقیهی تاکید کرد: این میراث بزرگ شیعی، جایگاه و مقام امام و ولایت را به خوبی بیان می‌کند، آن هم در شرایطی که شناخت درستی در جامعه نسبت به امام وجود نداشت و از طرفی دشمن درصدد مخدوش کردن جایگاه امامت و ولایت در جامعه بود، همچنین به تبیین موضوعاتی مانند ضرورت ایمان به رجعت ائمه(ع) و همچنین اهمیت زیارت قبور ایشان پرداخته است.
سند معتبر زیارت جامعه کبیره

فقیهی بیان کرد: علامه مجلسی درباره این زیارت می‌گوید از نظر سند صحیح‌ترین زیارات است و فصیح‌ترین الفاظ در این زیارت به کار رفته است. البته متأسفانه نسبت به معارف امام هادی علیه السلام و احادیث نورانی این امام بزرگوار آنچنان که باید کار جدی صورت نگرفته است و باید تلاش علمی بیشتری از سوی عالمان و حوزه در این مسیر انجام شود.

عضو جامعه مدرسین حوزه علمیه قم اظهار کرد: ابعاد شخصیتی و علمی امام هادی(ع) و خصوصاً زیارت جامعه کبیره که یکی از بهترین منابع از زبان مبارک معصوم جهت شناخت و معرفت به مقام امام است باید در جامعه بیشتر ترویج شود و ایامی که متناسب به این امام بزرگوار است فرصت مناسبی برای نشر معارف امام هادی است.

استاد حوزه به ذکر تعبیری از این زیارت شریف پرداخت و اظهار کرد: امام در فرازی از این زیارت فرموده اند: «السَّلَامُ عَلٰی اَیْمَةٍ الْهُدٰی وَ مَصَابِیحِ الدِّجٰی؛ (سلام بر پیشوایان هدایت، و چراغ‌های تاریکی؛ یعنی ائمه(ع) کسانی هستند که دارای عقل کامل بوده، پناهگاه مردم جهان و وارثان پیامبران هستند که دیگران باید به آن‌ها اقتدا کنند و صاحبان دعوت به بهترین کمال‌ها هستند که دیگران باید دنباله رو آنان باشند.

وی اضافه کرد: فراز دیگر این زیارت « فالرأغب عنکم مارق واللازم لکم لاحق والمقصر فی حکم زاهق (روگردان از شما خارج از دین، و ملازمیتان ملحق شونده ی به شما، و کوتاهی کننده در حقیقتان قرین نابودی است)» به عاقبت گروه دوستداران اهل بیت(ع) و دشمنان اهل بیت(ع) می‌پردازد و دوستداران را اهل سعادت و دشمنان را اهل شقاوت معرفی می‌کند. یا در فراز دیگری فرمود: « قَبْلِغِ اللّٰهُ یَکُمُ اشْرَفَ مَحَلِّ الْمُکْرَمِیْنَ وَاَعْلٰی مَنَازِلِ الْمُقَرَّبِیْنَ وَاَرْقَعَ دَرَجَاتِ الْمُرْسَلِیْنَ » که واقعا فراز عجیبی است زیرا تاکید دارد خدوند به واسطه ائمه(ع)، درجه پیامبران را بالا برد.

وی با تاکید بر پرداختن بیشتر به آثار ارزشمند این امام تصریح کرد: برخی چون نتوانستند عظمت علمی امام را بپذیرند و خواستند چهره امامت را مخدوش کنند این زیارت و قرائت آن را به غلات و غالی‌گری منسوب می‌کنند، در حالی که زیارت جامعه یک دوره آموزشی و معرفتی برای شناساندن عقاید درست شیعه است.